

Лейкоз: сучасний погляд на рак крові в Україні

Лейкоз – це група онкологічних захворювань, при яких відбувається аномальне розмноження білих кров'яних клітин (лейкоцитів) у кістковому мозку та крові. Такі клітини втрачають здатність до нормальної роботи, пригнічують розвиток здорових клітин і порушують роботу імунної системи. В Україні щороку реєструється близько 4–5 випадків лейкозу на 100 000 населення, а гострі форми в дітей потребують термінової діагностики та лікування.

Класифікація лейкозів

Лейкози поділяються за швидкістю розвитку та типом уражених клітин:

1. Гострий лейкоз
 - Різко розвивається, швидко прогресує.
 - Основні типи:
 - Гострий лімфобластний лейкоз (ГЛЛ) – найчастіше у дітей, особливо віком 2–5 років.
 - Гострий мієлобластний лейкоз (ГМЛ) – частіший у дорослих старше 50 років.
2. Хронічний лейкоз
 - Розвивається повільно, іноді роками.
 - Основні типи:
 - Хронічний лімфоцитарний лейкоз (ХЛЛ)
 - Хронічний мієлолейкоз (ХМЛ)

Причини та фактори ризику в Україні

Точні причини лейкозу невідомі, але відомі фактори ризику:

- Генетична схильність
- Вплив радіації (наприклад, залишки впливу Чорнобильської катастрофи)
- Хімічні речовини: бензол, пестициди, розчинники
- Попереднє лікування онкологічних або аутоімунних захворювань
- Вірусні інфекції, зокрема вірус Епштейна–Барр

Симптоми лейкозу

Ознаки можуть відрізнятися залежно від типу лейкозу, але загальні симптоми включають:

- Втома, слабкість
- Часті інфекції та застуди
- Кровоточивість ясен, поява синців
- Підвищена температура та нічна пітливість
- Біль у кістках або суглобах

- Збільшення лімфовузлів, печінки чи селезінки

Важливо: при появі таких симптомів необхідно негайно звертатися до лікаря-гематолога, оскільки рання діагностика суттєво підвищує шанси на одужання.

Діагностика в Україні

Основні методи діагностики доступні в провідних медичних центрах, зокрема у Києві, Львові, Харкові та Одесі:

1. Загальний аналіз крові – виявляє аномалії у кількості лейкоцитів, еритроцитів та тромбоцитів.
2. Біопсія кісткового мозку – обов'язковий метод для підтвердження діагнозу.
3. Цитогенетичні та молекулярні тести – визначають специфічні генетичні мутації.
4. УЗД, КТ, МРТ – оцінюють стан внутрішніх органів та лімфовузлів.

В Україні доступ до молекулярної діагностики покращується завдяки державним програмам та міжнародним грантам.

Лікування лейкозу в Україні

Лікування підбирається індивідуально, враховуючи тип лейкозу та стан пацієнта. Основні методи:

- Хіміотерапія – стандартне лікування у багатьох українських онкоцентрах.
- Цільова терапія – препарати для конкретних мутацій, наприклад, інгібітори тирозинкінази при ХМЛ.
- Імунотерапія – стимулює імунну систему для боротьби з раковими клітинами.
- Трансплантація кісткового мозку – проводиться у великих містах, таких як Київ та Харків, для пацієнтів із високим ризиком рецидиву.
- Паліативна підтримка – покращує якість життя пацієнтів із хронічними або пізніми стадіями.

Прогноз та якість життя

Прогноз залежить від типу лейкозу, віку та своєчасності лікування.

- Гострі форми вимагають негайної терапії, але сучасне лікування дозволяє досягти ремісії у значної частини пацієнтів.
- Хронічні форми часто контролювані роками при регулярному медичному спостереженні.

Профілактика

Повністю запобігти лейкозу неможливо, але зменшити ризик можна:

- Уникати контактів із токсичними хімічними речовинами
- Вести здоровий спосіб життя: фізична активність, правильне харчування

- Проходити регулярні медичні обстеження
- Вчасно лікувати інфекційні та вірусні захворювання

Лейкоз – складне, але кероване захворювання. Своєчасна діагностика та сучасне лікування в Україні можуть суттєво покращити прогноз та якість життя пацієнтів.

Додаткове джерело:

Національний інститут раку України